braku wiadomego dzia›ania osoby, która nienale nie pobra›a wiadczenia celem wykazania, i to sam organ rentowy dokonywa› wyp›aty bez podstawy prawnej.

W przedmiotowej sprawie S dy I i II instancji uzna›y, i to ubezpieczona w pe›ni wiadomie i z ukierunkowanym zamiarem wprowadzi›a organ wyp›acaj cy zasi›ki w b› d co do okoliczno ci generuj cych prawo do tych wiadcze , a tym samym zosta›y spe›nione przes›anki z art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej. W ocenie S du przy ocenie stanu warunkuj cego uznanie pobranego wiadczenia za nienale ne … równie przy jednoczesnym braku pouczenia osoby uprawnionej o przes›ankach ustania takiego prawa, nale y zawsze rozwa y , czy zasi›ek zosta› wyp›acony m.in. w wyniku wiadomego wprowadzenia w b› d organu wyp›acaj cego wiadczenia przez osob pobieraj c wiadczenia. Wed›ug S du Najwy szego istotn cech ,,wprowadzenia w b› d organuŽ jest istnienie fa›szywego wyobra enia organu o stanie uprawnie wnioskodawcy, wywo›anego na skutek wiadomego dzia›ania lub zaniechania wiadczeniobiorcy. Ubezpieczona najpierw b› dnie zg›aszaj c si do ubezpieczenia chorobowego z tytu›u dzia›alno ci gospodarczej, a nast pnie podaj c na druku Z-3b sk›adanym dla celów zasi›kowych, i jest osob prowadz ca dzia›alno gospodarcz , z pe›n wiadomo ci wprowadzi›a organ rentowy w b› d co do stanu spe›nienia przes›anki do przyznania prawa do kolejnych zasi›ków: chorobowego, opieku czego i macierzy skiego w okresach obj tych zaskar on decyzj (por. wyrok S du Najwy szego z 29 stycznia 2019 r., III UK 11/18, Legalis nr 1874543).

Post powanie w zakresie ustalenia prawa do zasi›ku chorobowego i macierzy skiego, regulowane przepisami ustawy o wiadczeniach pieni nych w razie choroby i macierzy stwa, jest wszczynane na podstawie wniosków p›atników lub ubezpieczonych. Zak›ad opiera si na tre ci ich o wiadcze oraz na aktualnych zapisach na ich kontach. Je eli oka e si , i podstawa do przyznania wiadcze nie istnia›a, Zak›ad ma obowi zek ustalenia przyczyn wyp›aty nienale nych wiadcze . Zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy systemowej, w przypadku wyst pienia okoliczno ci uzasadniaj cych twierdzenie, e prawo do wiadcze nie istnia›o, Zak›ad ma obowi zek zobowi za osob , która pobra›a nienale ne jej wiadczenia do ich zwrotu. W sytuacji stwierdzenia braku przes›anek do obj cia ubezpieczeniami spo›ecznymi z tytu›u prowadzenia dzia›alno ci gospodarczej, zasadnym jest uznanie, i na druku Z-3b podano nieprawdziwe dane o tytule ubezpieczenia. Wobec braku statusu osoby ubezpieczonej, wskazanie na prowadzenie dzia›alno ci gospodarczej w okoliczno ciach rzeczywistego nie wiadczenia us›ug, nie mo e zosta uznane za nie wiadome. Osoby dzia›aj ce jako profesjonalni przedsi biorcy powinni mie bowiem wiedz , co stanowi o istnieniu tytu›u do ubezpiecze spo›ecznych. W takiej sytuacji z›o enie wniosku z wyra nym zaznaczeniem prowadzenia dzia›alno ci gospodarczej powinno zosta oceniane jako czynno zmierzaj c do wprowadzenia organu rentowego w b› d, celem uzyskania korzy ci w postaci wiadcze . Tak te stwierdzi› s d rozpatruj cy odwo›anie ubezpieczonej. Powzi ty zamiar ukierunkowanego dzia›ania ubezpieczonej zrealizowa› si w podaniu nieprawdziwych danych we wniosku o prowadzeniu zorganizowanej, trwa›ej dzia›alno ci w celach zarobkowych. W przedmiotowej sprawie podanie nieprawdziwej informacji w zakresie rzeczywi cie pozornej dzia›alno ci gospodarczej skutkowa›o ustaleniem, i wyp›acone wiadczenia podlegaj zwrotowi. Nie by›o skuteczne wywodzenie przez ubezpieczon , i organ nie pouczy› jej o tym, e wiadczenie mo e by uznane za nienale ne, poniewa jak wskaza› S d nie mo na obci a organu rentowego ryzykiem w sytuacji, gdy strona nie podaje Zak›adowi rzetelnej informacji o swoim rzeczywistym statusie. Nie jest tak e wymagane uprzednie pouczenie o mo liwo ci utraty pobranych zasi›ków z przyczyn ustawowo okre lonych, których wyst pienia nie da si z góry przewidzie . W ko cu nale y zaznaczy , e niezale nie od kwestii pouczenia ze strony organu rentowego, to podanie przez ubezpieczon wiadomie informacji, i prowadzi dzia›alno gospodarcz , podczas gdy takiej w rzeczywisto ci nie prowadzi›a, przes dzi›o o tym, e wyp›acone wiadczenia by›y nienale ne.

Wnioski

W tek cie przedstawiono tylko wybrane dwa stany faktyczne i wynik›e na ich tle spory, w których istotne znaczenie mia› przekaz informacji, b› dy w samej informacji, jak i w komunikacji. Praktyka post powania organu rentowego wykazuje przyrost liczby spraw, w których okre lone dzia›ania organu, czy strony wynikaj z braku pe›nej informacji, niewiedzy o stanie uprawnie , czy te z pos›ugiwania si danymi wadliwymi. Pomijaj c zagadnienie wiadomego niepodawania prawdziwych danych, w pozosta›ym obszarze wymagane b dzie d enie do minimalizacji zagro e zwi zanych z przep›ywem b› dnych informacji. S›u y temu z pewno ci post puj cy proces elektronizacji post powa administracyjnych i s dowych, a tak e zastosowanie innych zaawansowanych technik.

Autorzy maj wiadomo , i orzecznictwo s dów powszechnych … orzekaj cych w sprawach ubezpiecze spo›ecznych nie jest jednolite. Znane s bowiem przypadki rozstrzygni neguj cych obowi zek zwrotu wiadcze , które organ rentowy w wydawanych decyzjach uzna› za nienale nie pobrane. Zapewne ró nice w rozstrzygni ciach wynikaj z odmiennych stanów faktycznych i niekiedy niuansach sprawy, opartych na pewnej uznaniowo ci znaczenia przekazywanych wzajemnie informacji. D enie jednak e do rozstrzygania spraw w oparciu o ŒtwardeŽ dowody potwierdzaj ce fakt nierzetelno ci informacyjnej, zarówno po stronie organu administracji publicznej jak i stron post powania powinno sta si pewnym uniwersum orzecznictwa administracyjnego i s dowego.

Bibliografia /References

Bagi ska, E. (2006). Odpowiedzialno odszkodowawcza za wykonywanie w›adzy publicznej. C.H.Beck.

Bagi ska, E. & Parchomiuk, J. (2010). Odpowiedzialno odszkodowawcza w administracji. System Prawa Administracyjnego. Tom 12. C.H.Beck.

Bi czycka-Majewska, T. (1988). Naganne zachowanie ubezpieczonego jako przes›anka ograniczenia ochrony w prawie ubezpieczenia spo›ecznego. W: H. Lewandowski (Red.) Studia z prawa pracy. Ksi ga pami tkowa prof. W. Szuberta. Warszawa…•od 1988

Jedlikowski, R. (2017). Interoperacyjno jako kluczowy czynnik rozwoju cyfrowych us›ug publicznych. Ubezpieczenia spo›eczne. Teoria i Praktyka (2).

Kaczmarek, A. & Krajewski, M. (2017). Zbieg tytu›ów ubezpieczenia emerytalnego i rentowego … analiza obecnego stanu prawnego oraz koncepcja budowy nowego modelu. Ubezpieczenia spo›eczne.Teoria i Praktyka (2).

Kasprowski, Sz. (2018). Solidarno ubezpieczonych w ubezpieczeniu chorobowym a problem nadu y w prawie do wiadcze . Ubezpieczenia Spo›eczne. Teoria i Praktyka (4).

Kmieciak, Z. (2000). Ogólne zasady prawa i post powania administracyjnego. PWN.

Kuku›a, Z. (2018). Czynniki kryminogenne przest pczo ci socjalnej. Ubezpieczenia spo›eczne. Teoria i Praktyka (4).

Lachowicz, L. (Red.). (2018) Przest pstwa i wykroczenia na szkod Zak›adu Ubezpiecze spo›ecznych … wybrane zagadnienia. Wydawnictwo ,,Dom Organizatora Ž.

Lasocki, T. (2017). Wybrane problemy kszta›towania tytu›ów ubezpieczeniowych w ubezpieczeniu emerytalnym i rentowym. Ubezpieczenia spo›eczne. Teoria i Praktyka (3).

Pacud, R. (2017). Rola przymusu w ubezpieczeniach spo›ecznych. Ubezpieczenia spo›eczne. Teoria i Praktyka (3).

Pietrzykowski, K. (2019). W: A. Marciniak (Red.), Kodeks post powania cywilnego. Komentarz. C.H.Beck, wydanie 6.

Przybysz, P. (2012).Kodeks post powania administracyjnego. Komentarz. Lexis Nexis.

Ry , K. (2017).Wybrane problemy ubezpieczenia spo›ecznego z tytu›u niezdolno ci do pracy z powodu choroby. Ubezpieczenia spo›eczne. Teoria i Praktyka (3)

Safjan,M.(2004). Odpowiedzialno odszkodowawcza w›adzy publicznej. Warszawa 2004

Susskind,R.(2021). S dy internetowe i przysz›o wymiaru sprawiedliwo ci Wolters Kluwers. Warszawa 2021

Zió›kowski, M. (2021). Odpowiedzialno odszkodowawcza za niezgodne z prawem dzia›anie w›adzy publicznej. Studium prawa konstytucyjnego. Wolters Kluwer.

Prof. PK dr hab. Marek Pogonowski, doktor habilitowany nauk spo›ecznych, doktor nauk prawnych, profesor Politechniki Koszali skiej, Wydzia› Humanistyczny. Praktyk w zakresie post powania administracyjnego oraz prawa ubezpiecze spo›ecznych. Autor publikacji naukowych w dziedzinie prawa ubezpiecze spo›ecznych i bezpiecze stwa socjalnego.

Mgr Joanna Pi kowska, radca prawny, absolwentka Wydzia›u Prawa i Administracji uniwersytetu Szczeci skiego, uko czy›a studia podyplomowe z zakresu prawa medycznego oraz z zakresu zarz dzania w instytucjach publicznych. Jej zainteresowania zawodowe skupiaj si wokó› problematyki zwi zanej z post powaniem s dowym w zakresie ubezpiecze spo›ecznych.

Prof. PK dr hab. Marek Pogonowski, Associate Professor of social studies, doctor of legal sciences, Professor at the Faculty of Humanities of the Koszalin University of Technology. Practice in the field of administrative proceedings and the social security law. Author of scientific publications in the field of law social insurance and social security.

Mgr Joanna Pi kowska, attorney-at-law, graduate of the Law and Administration Faculty of the Szczecin University, completed postgraduate studies in medical law and in management in public institutions. Professional interest are focused on issues related to proceedings in the field of social insurance.

